

**PROIECT DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ HUROMUZEUM
- „CREAREA DE LABORATOARE DE RESTAURARE DE ÎNALTĂ
PERFORMAȚĂ CU CENTRELE DEBREȚIN-ORADEA” – HURO
0901/024/2.5.1**

ERIKA POSMOȘANU*

CROSS-BORDER COOPERATION PROJECT HUROMUZEUM – „ESTABLISHING A
COMMANDING RESTORER WORKSHOP CENTERED IN DEBRECEN-ORADEA”
– HURO 0901/024/2.5.1

The HUROMUZEUM project was implemented within the **Hungary-Romania Cross-border Cooperation Programme 2007-2013**, financed by the European Union - *European Regional Development Fund (ERDF)*. Museum professionals from Déri Museum Debrecen, Hungary and Țării Crișurilor Museum Oradea, Romania has carried out common activities within the network for cultural heritage restoration and conservation, establishing a restoration base centered in two locations: Debrecen (with two restoration labs: textile and paper and a Roentgen laboratory) – Oradea (three restorer labs: painting, wood and paleontology). Romanian and Hungarian restorers and conservators have worked together within the Common Group of Specialists in order to establish the new restorer labs and to fulfill the procurement of the high-performance equipments. The meetings of the Common Group of Specialists, as well as the Opening and Closing conferences, gave the opportunity for museum professionals to share ideas and techniques in the field of restoration and museum conservation.

Key words: cross-border cooperation, restauration labs, Hungary-Romania Cross-border Cooperation Programme 2007-2013, European Regional Development Fund (ERDF)

Proiectul transfrontalier **HUROMUZEUM: „Crearea de laboratoare de restaurare de înaltă performanță cu centrele Debrețin-Oradea” – HURO 0901/024/2.5.1** a fost inițiat de către Consiliul Județean Hajdú-Bihar Ungaria – în calitate de Lider de Proiect, în parteneriat cu Muzeul Țării Crișurilor Oradea și Direcția Muzeelor din Județul Hajdú-Bihar prin Muzeul Déri Debrețin, la începutul anului 2010, când proiectul a fost depus în cadrul **Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria – România 2007-2013**, axa prioritară 2. *Întărirea coeziunii sociale și economice în regiunea de frontieră*, domeniul major de intervenție 2.5. *Cooperare între comunități*, acțiunea *Cooperare între comunități*.

Valoarea totală a proiectului a fost de 133.705 Euro, din care 9.700 Euro reprezintă bugetul Consiliului Județean Hajdú - Bihar, 58.825 Euro bugetul Direcției Muzeelor din Județul Hajdú - Bihar și 65.180 Euro a fost bugetul Muzeului Țării Crișurilor Oradea. Proiectul a fost finanțat în cadrul Programului de Cooperare

---

* Muzeul Țării Crișurilor; stiintelenaturii@mtariicrisurilor.ro

Transfrontalieră Ungaria – România 2007-2013, de către Uniunea Europeană prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), completat de co-finanțarea națională a celor două State Membre, România și Ungaria. Co-finanțarea națională din partea României a fost asigurată prin **Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului**.

Obiectivul general al proiectului a fost realizarea de activități comune bazate pe restaurarea bunurilor de patrimoniu cultural mobil la nivelul Euroregiunii Hajdú-Bihar-Bihar.

Proiectul a urmărit atingerea următoarelor **obiective specifice**:

- crearea unei baze de restaurare în două centre: Oradea și Debrețin;
- întărirea cooperării în domeniul restaurării patrimoniului cultural, prin crearea unei rețelei tematice de restaurare a patrimoniului cultural mobil;
- creșterea numărului de specialiști participanți la cooperare;
- creșterea numărului de obiecte de patrimoniu conservate și restaurate;

Proiectul a fost implementat în perioada 01.02.2011 -30.06.2012, perioadă cu 5 luni mai mare decât cea prevăzută inițial, datorită problemelor ivite odată cu schimbarea Liderului de Proiect. Astfel, începând cu ianuarie 2012, managementul proiectului a fost preluat de către Centrul de Mentenanță a Instituțiilor din Județul Hajdú-Bihar.

Echipa de implementare a proiectului din partea Muzeului Țării Crișurilor a fost formată din: Erika Posmoșanu – Asistent proiect-muzeograf, Dr. Aurel Chiriac – Director general-manager, Heredea Florian – restaurator pictură, Secția Artă, Elisabeta Popa – restaurator paleontologie, Secția Științele Naturii, Attila Precub - restaurator lemn, Secția Etnografie, Irene Mărginean – restaurator lemn, Secția Istorie, Ildikó Szilágyi – conservator, Secția de Artă.

În cadrul proiectului s-au realizat mai multe activități comune bazate pe restaurarea patrimoniului cultural-mobil, atât la Oradea cât și la Debrețin. În cadrul acestora a luat ființă Grupul Comun de Specialiști, format din restauratorii și conservatorii celor două muzee implicate în proiect, respectiv Muzeul Țării Crișurilor Oradea și Muzeul Déri Debrețin. Membrii Grupului Comun de Specialiști au avut mai multe întâlniri organizate în cadrul proiectului și au avut ocazia unui schimb de experiență în domeniul restaurării și conservării patrimoniului cultural.

Prin organizarea evenimentului de deschidere (Oradea - februarie 2011) și celui de închidere (Debrețin – iunie 2012), proiectul a asigurat întărirea cooperării transfrontaliere în cadrul comunității de specialiști și a dus la dezvoltarea relațiilor profesionale în domeniul restaurării și conservării patrimoniului cultural mobil din Euroregiunea Hajdú-Bihar-Bihar. La ambele evenimente au avut loc conferințe susținute de specialiștii români și maghiari, unde restauratorii și conservatorii invitați au avut ocazia să afle metode de bună practică utilizate și să împărtășească experiențele în domeniul restaurării pictură, lemn, textile, hârtie, paleontologie și în domeniul conservării obiectelor de patrimoniu muzeal.

Cel mai important rezultat al proiectului HUROMUZEUM este crearea unei **baze de restaure în două centre, la Oradea și la Debrețin**: trei laboratoare la Muzeul Țării Crișurilor: Laboratorul de Restaurare Pictură, Laboratorul de Restaurare Lemn și Laboratorul de Restaurare Paleontologie și trei laboratoare la Muzeul Déri: Laboratorul de Restaurare Textile, Laboratorul de Restaurare Hârtie și Laboratorul Röntgen, care facilitează suplimentarea capacităților lipsă existente în regiune.

Laboratorul de Restaurare Paleontologie creat prin proiect este singurul laborator de restaurare paleontologie existent în muzeele din România. Microhidrosablatorul, camera de sablare ermetică și compresorul silențios achiziționate sunt utilizate pentru efectuarea operațiunilor de degajare a matricei din jurul fosilelor, la operațiuni de finisare a restaurării pieselor scheletice de vertebrate fosile și de restaurare a nevertebratelor, precum și în procesul de curățare a suprafeței fosilelor. Cu ajutorul vibroincizorului, ce permite reglarea intensității vibrațiilor, se asigură degajarea grosieră a matricei în procesul de preparare / restaurare, folosind capete widia diferite (standard, drept sau tip scalpel) obținându-se o înaltă calitate a preparării și pentru fosile conservate în roci mai dure, cum este bauxita. Microscopul stereoscopic și accesoriile acestuia sunt utilizate pentru investigarea microscopică a suprafeței fosilelor, a structurii și a stării de conservare ale acestora, permițând o abordare precisă a operațiunilor de restaurare (consolidare, operațiuni de curățare, impregnare). Având calități optice performante microscopul stereoscopic este utilizat pentru prepararea și restaurarea microfosilelor de dimensiuni foarte mici, ce variază între 0,2-3 mm, cum ar fi părțile scheletice de micro-vertebrate (pești din Triasicul mediu, mamifere mici din Neogen și Cuaternar etc). Echipamentele permit și prepararea/restaurarea fosilelor nevertebrate de mici dimensiuni: crinoide, gastropode, crustacei, etc. Astfel, s-a reușit prepararea unor cochilii de ostracode și de gastropode din matricea de bauxită, care provin din renumitul sit fosilifer cu dinozauri de la Cornet – Lentila 204.

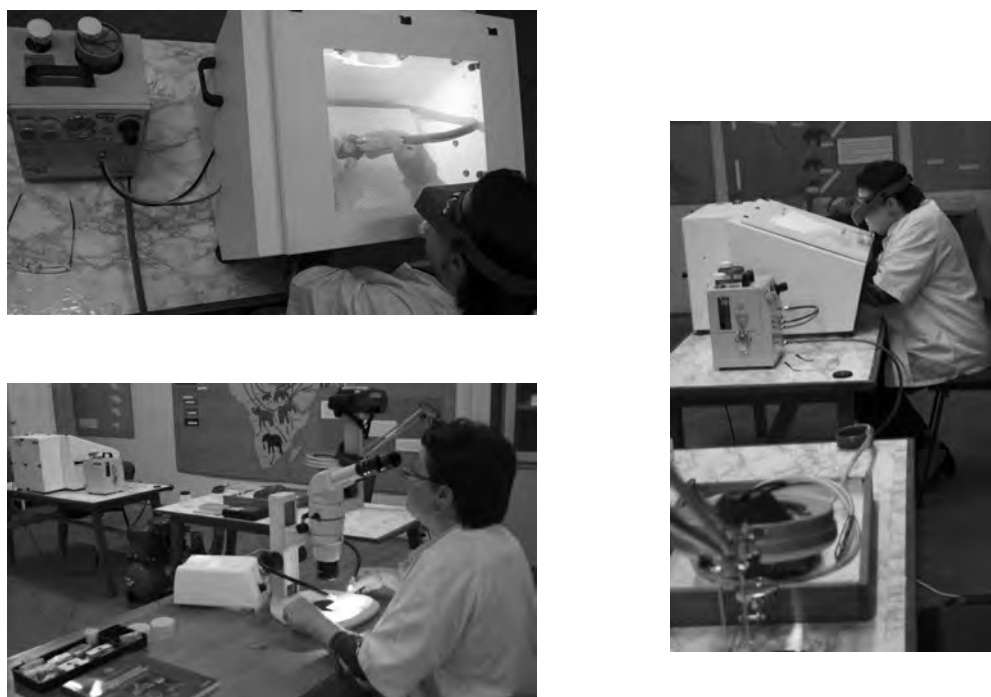

Fig.1-4 Laboratorul de Restaurare Paleontologie

Echipamentele **Laboratorului de Restaurare Lemn** achiziționate permit operațiuni de restaurare/conservare ale obiectelor de patrimoniu aflate în Colecția de lemn a **Secției de Etnografie**, ce cuprinde: *mobilierul țăranesc, unelte din gospodărie, obiecte de arhitectură țăranescă sau însemne de mormânt*; dar și pentru restaurarea obiectelor confecționate din lemn aparținând colecțiilor **Secției de Istorie**: *lăzi meșteșugărești, aparate muzicale, piese de mobilier, colecția de ceasuri*, precum și ale **Secției de Artă**: *mobilier din perioada renașterii, mobilier baroc sau sec. XIX, sculpturi din lemn etc.* Echipamentele performante cuprind atât echipamente pentru investigarea stării de conservare, cum ar fi higrometrul digital cu accesorii, cât și echipamente care permit efectuarea unor operații indispensabile în restaurarea obiectelor de patrimoniu din lemn, cum ar fi mașina combinată cu 5 operații, fierăstrăul vertical, fierăstrăul circular staționar și cel cu bandă de lemn, mașina de șlefuit și cea de frezat, micromotorul etc. Aceste echipamente permit efectuarea unui număr mare de operații de restaurare lemn, cum ar fi: operații de curățire a suprafețelor de lemn, executarea mecanică a reperelor lipsă a obiectelor de lemn, operații de șlefuire, de fasonare, de îndreptare, de tăiere rectilinie și curbă, de reproducere și rectificare a profilelor, etc.

Fig.5-8 Laboratorul de Restaurare Lemn

Laboratorul de Restaurare Pictură a fost dotat cu echipamente ce permit operațiuni de conservare / restaurare ale obiectelor de patrimoniu aflate în Colecțiile Secției de Artă: *tablouri, icoane pe lemn, obiecte de artă decorativă* etc. și în Colecțiile Secției de Etnografie: *icoane pe lemn, icoane pe sticlă, obiecte de mobilier și alte*

obiecte pictate. Funcționalitatea echipamentelor performante și eficiența actului de restaurare ale Laboratorului de Restaurare Pictură sunt descrise în prezentul volum de către Florian Heredea restaurator pictură, Secția de Artă.

Fig. 9. Laboratorul de Restaurare Pictură

Rețeaua tematică de restaurare creată prin proiect va asigura și în viitor cadrul necesar unei colaborări permanente dintre specialiștii din domeniul restaurării și conservării patrimoniului cultural mobil. De asemenea, laboratoarele create la Muzeul Țării Crișurilor Oradea și la Muzeul Déri Debrețin vor putea fi utilizate în comun de către specialiștii celor două instituții implicate în proiect, contribuind astfel la îmbunătățirea stării de conservare a obiectelor de patrimoniu cultural.